

בתי המשפט

עתמ 497/07	בבית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים	
10/02/2008	לפני:	כבוד השופט יהונתן עדיאל

בעניין: 1. דימה אלדג'ני
2. נאריטא אלדג'אני
3. עומר אלדג'אני
העותרים ע"י ב"כ עוה"ד עדי לוסיגמן ואח'

- נ ג ד -

מדינת ישראל – לשכת מינהל האוכלוסין
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים
המשיבה

פסק דין

1. עניינה של עתירה זו בהחלטת המשיב לבטל את מעמדם בישראל של העותרים 2 ו-3 - ילדיה של העותרת 1, וזאת בגין רישומם על יסוד מסמכים כוזבים והעדר מרכז חיים בישראל.

2. העותרת 1 תושבת קבע בישראל (להלן: העותרת) נישאה במאי 2002 לתושב האזור, אברהים אלדג'אני (להלן: הבעל). לעותרת ובעלה נולדו שני ילדים: העותרת 2, ילדת 6/03, והעותר 3, יליד 4/05 (להלן: הילדים). הילדים נרשמו כתושבים בסמוך ללידתם (ביום 3.8.03 וביום 29.5.05). לטענת העותרת, מרכז חייה היה ונותר בישראל הואיל ומאז נישואיה, למעט בחודשיים הראשונים בהם התגוררה בדירת בעלה שבשכונת ביר נבאללה ליד עטרות (שבאזור), היא התגוררה יחד עם ילדיה בירושלים, בדירות שונות בשכונת שועפאט ובשכונת בית חנינה.

3. בעניין זה של מרכז חייה של העותרת וילדיה, המוסד לביטוח לאומי (להלן: המל"ל) ביצע שלוש חקירות כדי לבדוק האם מרכז חייהם הוא בישראל: חקירה מיום 27.1.2005 (להלן: החקירה הראשונה), חקירה מיום 22.3.2005 (להלן: החקירה השנייה), וחקירה מיום 4.4.2005 (להלן: החקירה השלישית). בסופו של דבר הכיר המל"ל בכך שהעותרת וילדיה הם תושבי ישראל, אך זאת רק מחודש מרץ 2005, והוא משלם לה קצבאות בהתאם.

4. ביום 10.10.2005 הגישה העותרת עבור בעלה בקשה לאיחוד משפחות. לטענת המשיב, בעת בדיקת הבקשה, התקבלה אצל המשיב חקירת המל"ל מיום 4/05 (החקירה השלישית) ממנה עולה שהעותרת מתגוררת בישראל רק מחודש מרץ 2005 וקודם לכן היא התגוררה בביר נבאללה שבאזור. ביום 24.4.2006 קוים לעותרת בעניין זה שימוע בו היא עומתה עם הטענה כי התגוררה בביר נבאללה. בעקבות זאת, החליט המשיב (ביום 30.5.06) לדחות את הבקשה לאיחוד משפחות, לאחר שהשתכנע שמרכז חייהם של העותרים ובעלה של העותרת אינו בישראל וכי הבקשה הוגשה על יסוד מסמכים כוזבים.

5. ערר שהגישה העותרת על החלטה זו נדחה ביום 17.1.07, וזאת בהתבסס על קביעת המל"ל לפיה העותרת "תושבת רק החל מיום 1.3.2005". בהחלטה צוין "כי לאחר השימוע, ... התרשמנו שמרשתך לא התגוררה בבית אמה כפי שטענה בעת הגשת הבקשה, אלא ביחד עם בעלה בביר נבאללה". במכתב בו הודע לעותרים על דחיית הערר גם נאמר כי רישומם של הילדים נעשה על סמך מסמכים כוזבים, כי בעת רישום הילדים לא היה בידי המשיב המידע לפיו הם התגוררו עד 1.3.05 בביר נבאללה, וכי אילו מידע זה היה מצוי בידיו, הילדים לא היו נרשמים. לפיכך, נמסר לעותרים באותו מכתב, נושא רישומם של הילדים הועבר לטיפולו של ראש מינהל האוכלוסין.

6. ביום 27.2.07 החליט מנהל מינהל האוכלוסין על ביטול מעמד הקבע שניתן לילדים. במכתבו בעניין זה של המשיב לעותרים מיום 5.3.07 נאמר: "בהמשך לטיפול בבקשה לאיחוד משפחות, בעקבותיו הוחלט לסרב את הבקשה מאחר ולא הוכח מרכז חיים והמצאת מסמכים כוזבים, הריני להודיעך כי כמו כן הוחלט לבטל את מעמדם של ילדיך נאריטא ועומר, שנרשמו במרשם ישראל במעמד קבע בימים 3.8.03 ו-29.5.05" (ע/11).

כנגד ההחלטה האחרונה בדבר ביטול מעמדם של הילדים הוגשה העתירה שלפני.

7. לטענת העותרים החלטת המשיב אינה מבוססת על תשתית ראייתית ראויה, שכן חקירת המל"ל אינה מבוססת על ראיות מספיקות. העותרים טוענים גם לקיומם של פגמים שנפלו בהליך המנהלי, אשר מתבטאים בכך שהמשיב לא פירט את הראיות על יסודן הגיע להחלטתו, לא נימק את החלטתו של מנהל מינהל האוכלוסין ולא מסר החלטה זו לעותרים. לטענת העותרים ביטול מעמדם של הילדים בישראל אינו עומד בקנה אחד גם עם העובדה, עליה גם המשיב אינו חולק, כי לפחות מאז מרץ 2005 מרכז חייהם של העותרים בישראל. העותרים מוסיפים וטוענים, שהחלטת המשיב פוגעת, ללא בסיס, בזכותם החוקתית של העותרים לחיי משפחה ומתעלמת מטובת הילדים.

8. בכתב תשובתו, שהוגש באיחור ניכר, הודיע המשיב כי הוא מוכן להעניק לילדים אשר מסוג א/5 לפרק זמן של שנתיים, אשר במהלכו יבחן מרכז חייהם בישראל ולאחריו יוכלו לקבל תושבות קבע בהתאם לנוהלי המשיב. בנסיבות אלה, סבור המשיב, מבחינת הילדים אין הבדל בין אשרה מסוג א/5 לבין תושבות קבע, מה שמייצר את הדיון בעתירה. המשיב מוסיף, שמאז חודש אוגוסט השנה העותרים שהו בארה"ב, במסגרת עבודת האב, וממילא לא קיימו מרכז חיים בישראל. לגופה של החלטה, טוען המשיב כי זו נסמכה על תשתית עובדתית ראויה ונופלת במתחם הסבירות. לטענתו, משהתברר שהבקשה לקבלת מעמד בישראל בוססה על נתונים כוזבים, די בכך כדי לדחותה, ואם ניתנה אשרת ישיבה בישראל על יסוד נתונים כוזבים, יש לבטלה.

דיון

9. אין חולק על כך שהמשיב רשאי, מכוח סמכותו לפי סעיף 11(א)(2) [לחוק הכניסה לישראל](#), לבטל תושבות קבע אם זו הושגה על יסוד מידע כוזב (ראה גם: [בג"צ 9047/00 יגמור נ' שר הפנים](#) תקדין עליון 2003 (1) 358). יחד עם זאת, המשיב חייב, כמו כל רשות מינהלית, להשתית החלטותיו "... על תשתית עובדתית ראויה ובדוקה, שנתקבלה לאחר איסוף נתונים ותוך הבאה בחשבון של כל העובדות הרלוונטיות לעניין" ([בג"צ 3975/95 קניאל נ' ממשלת ישראל פ"ד נג'](#) (5) 459, 493). לצורך כך המשיב רשאי להיעזר בראיות שנאספו על ידי אחרים, בכלל זה במל"ל, ובלבד שהראיות אלה עומדות במבחן הסבירות של הראיה המנהלית ([עע"מ 9018/04 סאלם מונא ואח' נ' משרד הפנים](#) (טרם פורסם)).

השאלה הנשאלת לפיכך היא האם חקירות המל"ל עליהן ביסס המשיב את החלטתו עומדות במבחן הראיה המנהלית, קרי האם ניתן לראות בהן ראיה "אשר כל אדם סביר היה רואה אותה כבעלת ערך הוכחתי והיה סומך עליה" ([בג"צ 442/71 לנסקי נ' שר הפנים, פ"ד כו'](#) (2) 337, 357; [בג"צ 6163/92 אייזנברג נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד מז'](#) (2) 229, 268).

10. לדיוחה של הראיה המינהלית ומידת השכנוע שלה יש קשר ישיר לטיבה של ההחלטה המינהלית הנסמכת על אותה ראיה, כמו גם לשאלה על מי מוטל הנטל לביסוס ההחלטה. בענייננו, החלטת המשיב מתאפיינת בשני יסודות המחייבים קיומן של ראיות משכנעות. ראשית, מדובר בביטול רישיון (תושבות) ולא באי מתן רישיון. לעניין זה נקבע כי:

"הלכה פסוקה היא, כי לא הרי אי-מתן רישיון כהרי אי חידושו של רישיון, ולא הרי שני אלה כהרי ביטולו של

רישיון. ... חשד בלבד די בו כדי להצדיק סירוב למתן היתר ... לעומת זאת, חשד בלבד אינו שיקול מספיק כדי לבטל רישיון קיים. אמת הדבר, אין צורך לעניין זה בפסק דין סופי, הקובע את אמיתות החשד, אך דרושה לשם כך 'הוכחה משכנעת, שאינה מותירה מקום לספקות סבירים' ... (בג"ץ 799/80 שלם נ' פקיד הרישוי לפי חוק כלי הירייה, פ"ד לו(1) 317, 328).

שנית, מדובר בזכות מהותית שלהחלטה על ביטולה השלכות קשות על העותרים. אמנם נפסק שחומרת הצעד של ביטול תושבות נופלת מזו של ביטול אזרחות או ביטול תעודת עולה, אך נקבע כי "אף שחומרתו [של ביטול תושבות] פחותה מזו של ביטול אזרחות, בהפעלת שיקול הדעת בעניין זה "על המשיב לפעול בסבירות, לבחון את הראיות שבפניו וליתן להן משקל ראוי" (ע"מ 8844/04 מוהנד שעבאן ואח' נ' משרד הפנים (טרם פורסם), 12.2.06, סעיף 4 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) א' ריבלין).

11. בענייננו אני סבור שהראיות המינהליות עליהן ביסס המשיב את החלטתו על ביטול מעמדם של הילדים בישראל אינן עומדות במבחן הראיה המינהלית, במובן זה שאין בהן כדי לשכנע, במידת הוודאות הנדרשת לשם קבלת החלטה על ביטול תושבות, שקבלת המעמד הושגה על יסוד ראיות כוזבות.

12. הראיה היחידה אשר מתייחסת במישרין למקום מגוריהם של העותרת וילדיה מצויה בחקירה השנייה של המל"ל, בה צוין ש"חקירה סביבתית העלתה כי דירה בקומה א' [הדירה בביר נבאללה] שימשה את התובעת ואת בעלה כל הזמן הן בהיותם בארץ ובכלל". ראיה מינהלית אמנם יכול שתושתת על עדות שמיעה, אך במקרה זה מדובר בראיה סתמית שמשקלה נמוך ביותר. זאת משום שדו"ח החקירה אינו מפרט מי הם האנשים אשר מסרו לחוקרים את המידע האמור, מה הקשר שלהם לעותרים ומה הם פרטי המידע שנמסר. בהיעדר פירוט של ממש, לא ניתן לתת לראיה זו משקל של ממש (השווה: עת"מ (י-ם) 584/05 חמאמרה נ' משרד הפנים (לא פורסם), פסקה 17 לפסק הדין). עובדה היא שלמרות מידע זה שהתקבל ב"חקירה הסביבתית" חוקרי המל"ל השתכנעו גם הם (בסיכום הדו"ח המתייחס לחקירה השנייה) שהחל מיום 1.3.2005 העותרים מתגוררים בבית חנינא בדירה ששכרו לצורך כך.

13. הראיות המינהליות האחרות עליהם ביסס המשיב החלטתו מבוססות למעשה על חשדות, מסקנות והתרשמות כללית, שגם בהן אין די כדי לבסס את ההחלטה.

ראיה אחת כזאת, היא חוזה השכירות של הדירה בבית חנינה (בישראל) מחודש מרץ 2005 עליו חתמו העותרת וחמותה. לטענת המשיב, מאחר וחמותה של העותרת

מתגוררת בביר נבאללה, "ברור שחתימה משותפת על חוזה שכירות יש בה כדי להעיד על העדר מרכז חיים .." (פרוטוקול מיום 14.11.07, עמ' 7).

אינני מקבל מסקנה זו, שהרי אין חולק על כך שהעותרת אכן התגוררה בדירה בבית חנינה החל מיום 1.3.05, עובדה הנתמכת הן בחקירה השנייה והן בחקירה השלישית של המל"ל, ומכאן ברור שאין מדובר בחוזה פיקטיבי.

הממצא השני והעיקרי עליו נסמך המשיב בהחלטתו, הוא שלעותרת ולבעלה דירה מרוהטת בריהוט מלא, עשיר ויוקרתי בביר נבאללה, בעוד שעד לתחילת חודש מרץ 2005 (אז עברו העותרת ומשפחתה להתגורר בדירה נפרדת בבית חנינה) העותרים התגוררו בחדר אחד מרוהט בפשטות בבית אמה של העותרת בבית חנינה.

גם בשיקול זה אין כדי לבסס את מסקנתו של המשיב. ראשית, עצם קיומה של דירה באזור, גם היא מרוהטת בריהוט מלא ויוקרתי, אינה מהווה, כלשעצמה, הוכחה לאי קיומו של מרכז חיים. מה גם שהעותרים מסרו הסברים סבירים לקיומה של אותה דירה, אשר נרכשה על ידי הורי הבעל לקראת נישואיו לאישה אחרת, נישואין שבסופו של דבר לא יצאו אל הפועל, וכיום היא משמשת את הבעל, שבקשתו לאיחוד משפחות נדחתה, כאשר הוא לן מחוץ לישראל בתקופות של סגר ובתקופות בהן לא ניתן לו היתר לשהייה של 24 שעות ביממה בישראל. שנית, גרסתם של העותרים כי התגוררו אותה עת בחדר בדירת אמה של העותרת לא נסתרה, ועצם העובדה שהריהוט בדירה זו היה דל בהשוואה לדירה שבביר נבאללה ונמצאו בה רק בגדים מועטים, גם אם יש בה כדי להעלות חשד, אין בה די כדי להוכיח, במידת שכוונת מספקת, שמעמדם של הילדים בישראל הושג על יסוד ראיות כוזבות.

לבסוף, טוען המשיב ששינויים בגרסאות העותרת ביחס למקום מגוריה (סעיף 26 + 27 לתשובה) מעידים אף הם כי העותרת לא גרה בתחום ירושלים עוד מיום נישואיה (מאי 2002) כפי שטענה בתחילה. לטענת המשיב, כשנשאלה העותרת במהלך השימוע אם היא גרה בביר נבאללה, השיבה בשלילה, אך כשעומתת עם דבריה בחקירה השנייה של המל"ל, לפיהם היא התגוררה בדירה בביר נבאללה משך חודשיים לאחר הנישואין, השיבה כי לא אמרה שהיא גרה שם יום-יום, אלא הייתה "הולכת ובאה", ובהמשך טענה כי הייתה נוהגת לבקר אצל חמה וחמותה בביר נבאללה בסופי שבוע.

לדעתי, העובדה שהעותרת ביקרה את הורי בעלה בסופי שבוע אינה מעידה בהכרח על קיומו של מרכז חיים באזור. גם אי ההתאמה עליה מצביע המשיב, בין אמירתה של העותרת כי התגוררה בדירה בביר נבאללה משך חודשיים לאחר נישואיה, לבין טענתה

בשימוע כי לא התגוררה שם מעולם וההסבר לאי ההתאמה האמורה כי הייתה "הולכת ובאה", גם אם יש בהם כדי להקים חשד, אין בהם די כדי להוכיח, ברמת הוודאות הנדרשת לצורך ביטול תושבות, שהשגת המעמד בוססה על ראיות כוזבות.

14. לאור כל האמור, אני סבור שהחלטת המשיב על ביטול מעמד התושבות של העותרים 2 ו-3 הינה בלתי סבירה במידה החורגת באופן משמעותי ממתחם הסבירות הפתוח בפני המשיב ואין מנוס מביטולה.

15. התוצאה היא שאני מקבל את העתירה ומבטל את החלטתו של המשיב בדבר ביטול מעמדם של העותרים 2 ו-3 בישראל.

המשיב ישא בהוצאות העותרים בסך 7,500 ₪ בצירוף מע"מ.

ניתן היום, ד' ב אדר א, תשס"ח (10 בפברואר 2008), בהעדר ב"כ הצדדים. המזכירות תמציא העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

יהונתן עדיאל 497/07-54678313

י' עדיאל, שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה